

тому числі в господарській, тому воно вимагає уваги та оновлення відповідно до процесів, які відбуваються. Тому в чинній редакції ГПК України з'явилися нові засоби доказування, такі як електронні докази та показання свідків, чітко регламентовано порядок та часові межі подачі доказів, визначено процедуру витребування доказів, встановлено дещо змінені правила звільнення від доказування, закріплено можливість проведення судової експертизи на замовлення учасника справи тощо.

Література

1. Господарсько-процесуальний кодекс України: Закон України від 06 лист. 1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.
2. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 05 лют. 2019 р. у справі № 914/1131/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/79718958>.
3. Світличний О.П. Господарський процес: підруч. Київ: НУБіП України, 2018. 342 с.

УДК 346.1+347(043.2)

Нестеренко А. С., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Мілімко Л. В., к.ю.н., доцент

ПРАВОВІ КОЛІЗІЇ ЗАСТОСУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ТА ЦИВІЛЬНОГО КОДЕКСІВ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ УСУНЕННЯ

Проблема сучасного правового регулювання господарської діяльності в Україні постає знову на часі. Господарський кодекс (далі – ГК України) був прийнятий у 2003 році і необхідність його прийняття розглядалась як така, що потребує першочергового вирішення, оскільки створення взаємодіючої і гармонійної системи законодавства України і нині залишається одним із найважливіших напрямків розвитку української правової системи в умовах становлення демократичної, правової, соціальної держави.

Поряд із ГК України було прийнято і Цивільний кодекс України (далі – ЦК України). З огляду на зазначені кодекси, можна зазначити, що сфера їх дії кардинально різні. Статтею 1 ГК України передбачено, що він регулює господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання [1]. В той же час ЦК України регулює майнові та особисті (немайнові) відносини [2]. Проте виклики сьогодення диктують свої умови і на сьогоднішній день господарські правовідносини регулюються не тільки ГК України, а й через призму приватно-правових

важелів, тобто цивільного законодавства.

Складність проблеми розмежування господарського та цивільного права, з точки зору таких вчених, як С.С. Алексєєв та Е.І. Темнов, обумовлюється тим, що теоретичним підґрунтям її розв'язання для більшості дослідників була і залишається до сьогодні теорія (яка ще в радянський період у теорії права стала панівною) про те, що відокремлення самостійних галузей права можливе тільки за наявності в них «свого самостійного» предмета та методу правового регулювання [3, с. 51; 4, с. 136-137]. Предмет при цьому повинен бути однорідним, тобто охоплювати однакові за правовою природою суспільні відносини, а метод правового регулювання – «своїм», тобто належати виключно самостійній галузі права. На думку О.С. Іоффе поняття цивільного права, як і господарського, має бути сформовано за предметом їх регулювання [5, с. 543-544].

Два, однакові за законодавчою силою, акти містять норми, які створюють колізії під час їх застосування. Найголовнішими та значущими проблемами є узгодження базових інститутів цивільного права та господарського права: інститут власності, положення про юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, передбачені Цивільним та Господарським кодексами України.

Статтею 63 ГК України вводиться поняття змішаної (на базі об'єднання майна різних форм власності) та колективної форми власності [1]. Проте, ні Конституцією України, ні ЦК України не закріплено положення про вказані форми власності. Конституцією України та ЦК України визначено лише державну, комунальну та приватну форми власності і не виділяють змішану та колективну форму власності [2]. Також, слід зазначити, колективній формі власності присвячено одна із глав ГК України, тоді як змішана форма власності вказує лише на участь у заснуванні підприємства засновників різних форм власності.

Також варто приділити увагу нормам, які закріплюють положення юридичних осіб. Проаналізувавши статтю 57 ГК України, можна дійти висновку, що для юридичних осіб законодавець передбачає спеціальну господарську правоздатність, тобто наявність лише таких прав і обов'язків, які відповідають меті і предмету її діяльності і зазначені в установчих документах [1]. Тоді як ЦК України, статтею 80, юридична особа наділяється правами однаковими з фізичною особою, крім тих, що можуть належати лише людині [2].

Ознайомлюючись із нормами, що закріплюють положення суб'єктів господарювання увагу привертає недосконале поняття суб'єктів господарювання. Відповідно до частини першої статті 55 Господарського кодексу України суб'єктами господарювання визнаються учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських прав та

обов'язків), мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством [1]. Поняття суб'єкта господарювання вказано також у ст. 56 ГК України, а саме, це господарська організація, яка може бути утворена за рішенням власника (власників) майна або уповноваженого ним (ними) органу, а у випадках, спеціально передбачених законодавством, також за рішенням інших органів, організацій і фізичних осіб шляхом заснування нової господарської організації, злиття, приєднання, виділу, поділу, перетворення діючої (діючих) господарської організації (господарських організацій) з додержанням вимог законодавства [1]. Проте, ні ст. 55, ні ст. 56 ГК України не закріплено те, що до суб'єктів господарювання відносяться не тільки громадські організації, а й фізичні особи-підприємці.

Виходячи зі всього вищевказаного, можемо зробити висновок, що існують значні проблеми у сфері регулювання відносин цими законодавствами. З метою уникнення колізії доцільно розмежувати сферу дії ГК України та ЦК України: наприклад, можна залишити за ГК України відносини у публічно-правовій сфері, де будуть закріплені всі відносини, які мають публічний характер і відбуваються за участю суб'єкта владних повноважень, юридичних осіб, а за ЦК України закріпити лише приватну сферу, яка ніяким чином не буде стосуватись публічного аспекту регулювання та буде стосуватись приватної сфери діяльності фізичних осіб.

Другим вирішенням проблеми може стати одночасне редагування двох кодексів та узгодження їх термінології відповідно до їх предмету регулювання, положень і норм між один одним. Лише таким способом ми зможемо досягти компромісу між двома однаковими за юридичною силою нормативними актами і позбутися правових колізій, які виникають при застосуванні однакових норм.

Література

1. Господарський кодекс України від 16 січ. 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 24.04.2020).
2. Цивільний кодекс України від 16 січ. 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 24.04.2020).
3. Алексєєв С.С. Государство и право: учеб. пособие. Москва: ТК Велби, 2006. 152 с.
4. Темнов Е.И. Теория государства и права: учебное пособие для вузов. Москва: Экзамен, 2004. 320 с.
5. Иоффе О.С. Избранные труды по гражданскому праву: из истории цивилистической мысли. Москва: Статут, 2000. 777 с.